

هویت

مامعه شناسی یکا

پایه نهمی

نام دبیر: مریم یابنده جهرمی
استان فارس: شهرستان مرودشت

Lm.yabandeh@Hotmail.com

درس هشتم

YABANDEH

۲

در مورد هویت به می دانید ؟

هویت چیست ؟

ویژگی هایی که خود را با آن می شناسیم و به دیگران معرفی می کنیم ،
یا پاسخی است که افراد در موقعیت های مختلف به سوال کیستی می دهند.

❖ منظور از موقعیت چیست ؟ **جایگاهی که فرد در جامعه یا در گروه اجتماعی دارد .**

برخی از موقعیت ها عبارتند از :

✓ راستگویی در افراد با احساس مثبت همراه است .

✓ دروغگویی در افراد با احساس منفی همراه است .

□ هویت با نوعی احساس مثبت یا منفی همراه است . مثال

ویژگی های هویتی ما بر اساس اینکه در شکل گیری آنها نقش داشته ایم یا نداشته ایم به سه دسته تقسیم می شوند:

ویژگی های اکتسابی

ویژگی هایی که در شکل گیری آنها **نقشی نداشته ایم** اما می توانیم با تلاش و کوشش خود آنها را **تغییر دهیم**.

مانند

منزلت اجتماعی که از طریق خانواده به ما رسیده است و ما با کنش هایمان آن را تغییر می دهیم و ...

ویژگی های انتسابی

ویژگی هایی که ما در شکل گیری آنها **نقشی نداشته ایم**.

مانند

جنسیت ، گروه خونی ، زمان تولد ، مکان تولد و ...

ویژگی هایی که ما در شکل گیری آنها **نقش و سهم بسیاری داشته ایم**.

مانند

نقش های شغلی ، خصوصیات اخلاقی و روانی، و ...

ویژگی های هویتی ما بر اساس ثابت یا متغییر بودن به دو دسته تقسیم می شوند:

ویژگی های متغییر

ویژگی های هویتی که **قابل تغییر هستند** .

مانند

جایگاه افراد در جهان اجتماعی که تابع
دانایی و توانایی و دارایی و ... است.

ویژگی های ثابت

ویژگی های هویتی که **قابل تغییر نیستند** .

مانند

زمان تولد ، مکان تولد
گروه خونی ، رنگ چشم و ...

□ هر فردی در طول زندگی خود، **تغییرات هویتی بسیاری را پشت سر می گذارد**.
مثلاً از نوزادی، کودکی، نوجوانی و جوانی ، یا از بی سوادی، کم سوادی، دانشمندی و فرهیختگی می گذرد،
ولی **وجود ویژگی های ثابت** موجب می شود که فرد خود را **همان شخصی** بداند که همه آن **تغییرات را سپری کرده** است.

ویژگی های هویتی ما بر اساس ارتباط داشتن یا نداشتن با دیگران به دو دسته تقسیم می شوند:

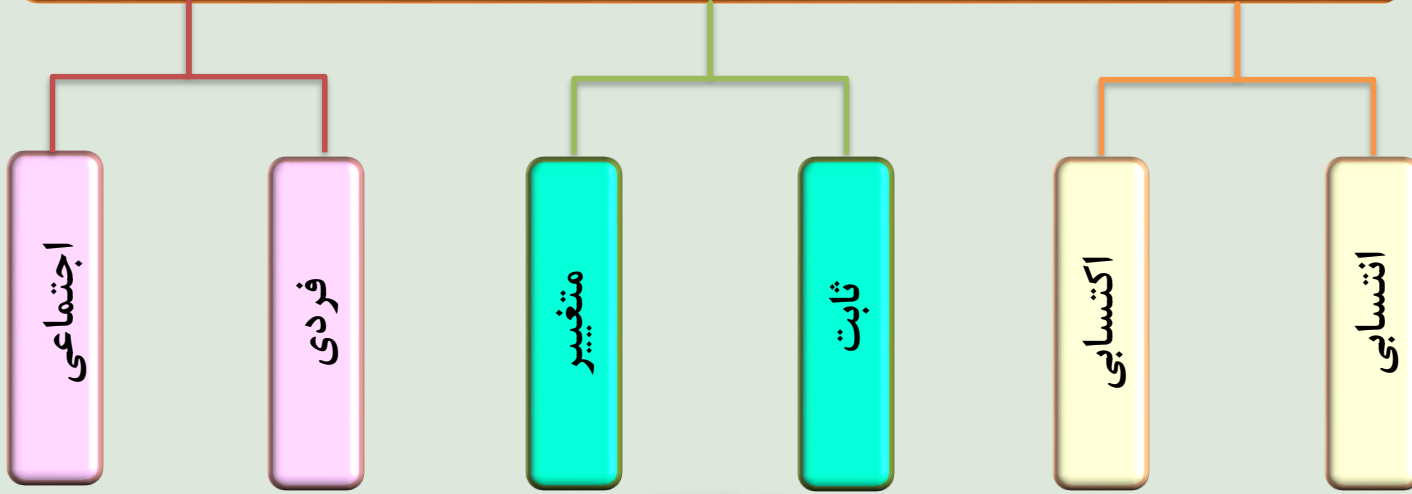
ویژگی های اجتماعی

ویژگی های هویتی که فقط در **ارتباط با دیگران** و **یا عضویت در گروه های اجتماعی** به دست می آید.
مانند
ایرانی بودن ، مسلمان بون ، دانش آموز بودن و ...

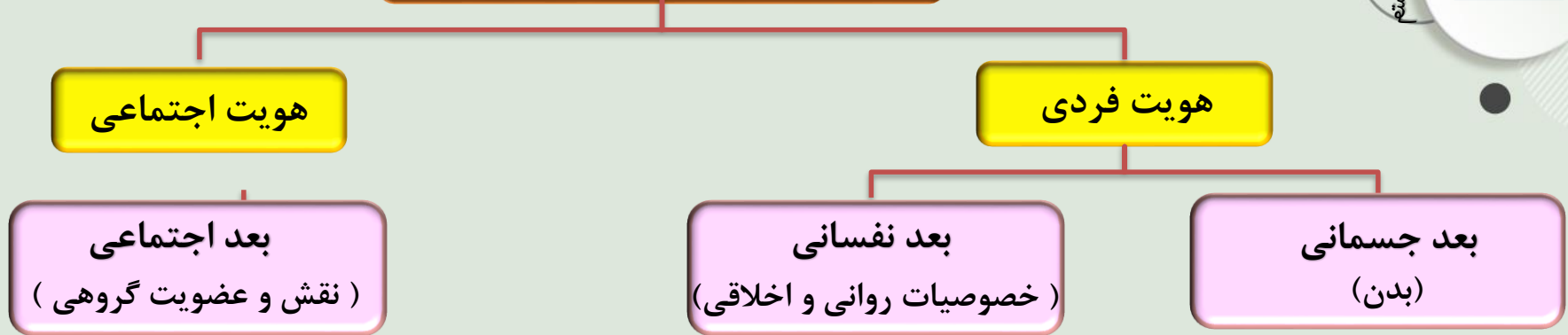
ویژگی های فردی

ویژگی های **جسمانی** و **نفسانی** (اخلاقی و روانی)
افراد را شامل می شود .
مانند
زیبایی ، تنبلی ، زود رنجی و ...

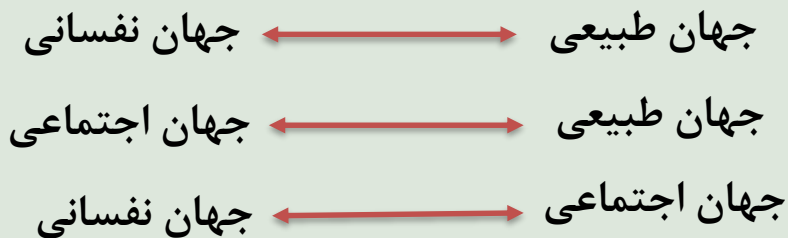
تقسیم بندی ویژگی های هویتی

ویژگی های هویتی انسان

□ ابعاد مختلف هویت از یکدیگر جدا نیستند و با یکدیگر تعامل دوسویه دارند و بر یکدیگر اثر می گذارند.

- بدن ما مجرای ارتباط ما با **جهان طبیعی** و **بخشی از آن** محسوب می شود.
- نقش و عضویت **اجتماعی** ما مجرای ارتباط ما با **جهان اجتماعی** و **بخشی از آن** محسوب می گردد .

هر یک از مثال های زیر نشانگر کدام یک از این رابطه ها است؟

رابطه	مثال
تاثیر جهان طبیعی بر جهان نفسانی	ترشح بیش از اندازه غده تیروئید موجب عصبانی شدن انسان می شود .
تاثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی	برخی از بیماری های جسمانی با کمک قوای روانی درمان می شود .
جهان طبیعی بر جهان اجتماعی	در شرایط اقلیمی متفاوت ، شیوه زندگی اجتماعی مردم متفاوت است .
تاثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی	زندگی اجتماعی انسان ها طبیعت را تهدید می کند .
تاثیر جهان نفسانی بر جهان اجتماعی	یک انسان با تقوا جهان را تغییر می دهد .
تاثیر جهان اجتماعی بر جهان نفسانی	جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می شود .

هر جهان اجتماعی با هر نوع از هویت فردی **سازگار نیست** و فقط به بخشی از هویت که با عقاید، ارزش ها و آرمان هایش **متناسب** باشد اجازه شکل گیری و **رشد** می دهد.

چند نکته

هویت هر جهان اجتماعی بر اساس **عقاید، ارزش ها و آرمان های** همان جهان اجتماعی شکل می گیرد.

قواعد، هنجارها و نمادها در هر جهان اجتماعی متناسب با **عقاید، ارزش ها و آرمان های** آن جهان اجتماعی شکل می گیرد.

هویت اجتماعی افراد در هر جهان اجتماعی بر اساس **عقاید، ارزش ها و آرمان های** همان جهان اجتماعی شکل می گیرد.

مثال

- در جامعه **قبیله ای** هویت اجتماعی افراد بر اساس **جایگاه قبیله ای** آنها مشخص می شود.
- در جامعه **سرمایه داری** هویت افراد بیشتر به **ثروت و توان اقتصادی** آنها وابسته است.
- در جامعه **دینی** هویت اجتماعی افراد بر اساس **عقاید و ارزش های** مشخص می شود که برای آن **دین محترم** است.
- در جامعه **اسلامی** هویت افراد بر اساس **تقوا و عدالت و علم** ارزیابی می گردد.

نکته

هر جهان اجتماعی بر اساس **هویت خود با طبیعت و بدن** آدمی تعامل می کند.

مثال

نگاه جهان معنوی اسلام به طبیعت:

طبیعت موجود زنده ، آیت و نشانه خداوند است .
انسان خلیفه خدا بر روی زمین است.
انسان بر اساس مشیت الهی وظیفه آبادانی جهان
را به عهده دارد
انسان مخالف اراده خداوند حق ندارد تصرفی در طبیعت و بدن
خود انجام دهد.

نگاه جهان متجدد به طبیعت :

ارزش های جهان متجدد به گونه ای است که
انسان می تواند هر نوع دخل و تصرفی را
برای بهره برداری از طبیعت انجام می دهد.

نکته

هر جهان اجتماعی بر اساس **هویت خود با طبیعت و بدن** آدمی تعامل می کند.

مثال

نگاه جهان معنوی اسلام به طبیعت:

طبیعت موجود زنده ، آیت و نشانه خداوند است .
انسان خلیفه خدا بر روی زمین است.
انسان بر اساس مشیت الهی وظیفه آبادانی جهان
را به عهده دارد.
انسان مخالف اراده خداوند حق ندارد تصرفی در طبیعت و بدن
خود انجام دهد.

نگاه جهان متجدد به طبیعت :

ارزش های جهان متجدد به گونه ای است که
انسان می تواند هر نوع دخل و تصرفی را
برای بهره برداری از طبیعت انجام می دهد.

نکته

هر جهان اجتماعی بنا به هویت خود با نوعی از خصوصیات اخلاقی و روانی سازگار است و به آن ها اجازه پیدایش و رشد می دهد و امکان پیدایش و رشد برخی از خصوصیات اخلاقی را تضعیف می کند.

مثال

جهان معنوی با کدام ویژگی های اخلاقی و روانی سازگار است و اجازه رشد می دهد؟

ویژگی های اخلاقی که بر اساس اساس ارزش ها و آرمانهای معنوی و الهی مانند تقوا و ... شکل گرفته است و مانع رشد خصوصیات اخلاقی و روانی دنیوی مانند تجمل گرایی و فردگرایی و ... می شود.

جهان متجدد با کدام ویژگی های اخلاقی و روانی سازگار است و اجازه رشد می دهد؟

ویژگی های اخلاقی که بر اساس آرمان ها ارزش های دنیوی مانند تجمل گرایی و مال اندوزی و ... شکل گرفته است و مانع رشد خصوصیات اخلاقی و روانی معنوی مانند قناعت و تقوا و ... می شود.

بخشی از هویت انسان **آگاهانه** و بخشی از هویت انسان **پنهان** است .

مقایسه هویت آگاهانه با هویت پنهان

هویت پنهان

بخشی از هویت است که :
ما آن را نمی شناسیم
و در موقعیت های خاص متوجه آن ها می شویم.

هویت آگاهانه

بخشی از هویت است که:
ما آن را می شناسیم
یا دیگران به آن پی می برند و برایمان بازگو می کنند.

انسان ها درباره ویژگی هایی از خود که به آن واقف نیستند، چه می کنند؟

- ۱- تأمل می کنند.
- ۲- از والدین، دوستان و دیگران کمک می گیرند و درباره نقاط ضعف و قوت خویش سوال می کنند.
- ۳- نزد مشاوران و روان شناسان و روانکاوان می روند و مشاوره می گیرند.

وجود نظریات متفاوت درباره هویت نشانه چیست؟

نشانه این است که احتمال خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد .

چه کسانی درباره هویت انسان سخن گفته اند؟

درباره **ابعاد اجتماعی هویت** انسان ها نظراتی را ارائه می دهند.

جامعه شناسان و انسان شناسان

مباحث گسترده ای درباره **هویت** انسان ها دارند .

فیلسوفان

درباره ابعاد **الهی و فطری** ، **فردی** ، **اجتماعی** و **غفلت انسان ها** از خویشتن سخن گفته اند.

پیامبران و اولیای الهی